

Ekološki aktivisti optužili su kompaniju “Gasprom”, koja je većinski vlasnik NIS-a, da na tri naftonosna polja na severu naše zemlje (Kikinda Istok, Crna Bara Jug i Vojvoda Степа) koristi tehniku “frakinga” za dobijanje nafte, a kako upozoravaju, mnoge zemlje su ovu tehnologiju zabranile zbog opasnog i štetnog uticaja na životnu sredinu. Dok ekolozi povezuju korišćenje ove metode sa lošim kvalitetom vode u Vojvodini, iz Naftne industrije Srbije tvrde da se bušotine ne eksploatišu metodom “frakinga”, te da je ona “stimulativna metoda koja se koristi u cilju obezbeđivanja boljeg utoka ležišnih fluida u kanal bušotine”.

Naftna industrija Srbije (NIS) je navela da je metoda „frakinga“ bila primenjivana na nekoliko naftnih polja u Srbiji i istakla da se ona primenjuje duže od 40 godina, konkretno primenjena je 1976. godine na naftnom polju Banatsko Karađorđevo.

Međutim, ova tehnologija kod ekoloških aktivista stvorila je strah da su razmere trovanja podzemnih voda u Vojvodini zbog „frakinga“ ogromne.

“Fraking” (hidrauličko frakturiranje) je realitvno nova tehnologija koja se koristi pri eksploataciji nafte i gasa iz osiromašenih bušotina, jer tokom godina eksploatacije u sitnim pukotinama zemljišta ostane relativno visoka količina tih energenata, koja bi inače ostala nedostupna da nema ove tehnologije”, objašnjava za “Novu” ekološki aktivista Dragan Jonić. Sam fraking nije ništa drugo nego lomljenje, odnosno drobljenje podloge kako bi se napravili veći kanali kroz koje može da prođe ta nafta koja se, inače ne bi mogla eksploatisati.

Ovaj postupak odvija se tako što se pod visokom temperaturom i pod visokim pritiskom u zemljište ubrizgava smeša, kako pojašnjava naš sagovornik, veoma opasnih supstanci.

“Ubrizgava se pregrejana para i neki gelovi, koji dovode do toga da se kamen ili zemlja razbije kako bi se oslobodila nafta ili gas. Iako pobornici ove tehnologije kažu da oni izvuku svu tu vodu koju prethodno upumpaju u zemlju, činjenica je da se izvuče samo jedna trećina, a da ostalo ostane tu gde jeste”, upozorio je on za “Novu”.

Upravo u ovoj ostaloj vodi nalazi se “koktel veoma otrovnih hemikalija”, što je po tvrdnjama Jonića, izuzetno opasno, posebno zbog toga što se ceo postupak odvija pod visokim pritiskom i da ta voda vrlo brzo dođe do izvorišta podzemne vode. Sam “fraking” nije izum Gasproma, a tehnologija je dozvoljena u Sjedinjenim Američkim Državama, gde je snimljen i film “GasLand” u kom se govori o posledicama korišćenja ove tehnike na kvalitet vode.

U Evropi je veliki broj zemalja zbog štetnog uticaja na životnu sredinu privremeno ili trajno zabranio fraking, poput Nemačke, Bugarske, Irske, Francuske i Velike Britanije. Jonić je naveo da upravo treba ispitati uticaj ovih bušotina na kvalitet vode u Vojvodini.

“Mi znamo da u Vojvodini već mnogo godina imaju problema sa smeđom vodom i sa gasom

koji izbija, ali znate ako toga do danas nije bilo, a danas se pojavilo očigledno se u zemlji desilo nešto što je izazvalo tu promenu. Ako je u blizini naftna bušotina pa ste do sada pili ili koristili vodu, a od danas iz vode počnu da izlaze mehuri gasa, to znači da se u međuvremenu nešto desilo, što je dovelo do mešanja metana sa podzemnom vodom”, pojašnjava Jonić.

Dorđe Miketić iz “Ekološkog ustanka” istakao je za “Novu” da Gasprom u Srbiji plaća najnižu rentu za eksploataciju nafte i gasa, samo tri posto, dok je ona u Rusiji 22, Hrvatskoj 10, Sloveniji 18 posto, a u Rumuniji 12 odsto.

“Gasprom je preuzeo našu naftnu kompaniju NIS po bagatelnoj ceni uz obećanje da će izgraditi Južni tok i odbraniti Kosovo i Metohiju u sastavu Srbije. Ovaj ‘posao veka’ se pretvorio u ‘obmanu veka’, jer naša država, je praktično poklonila Rusima i nacionalnu kompaniju, maloprodajnu mrežu ali i eksploataciju prirodnih resursa na svojoj teritoriji, zbog dva obećanja države Rusije od kojih nijedno neće biti ispunjeno, a mi smo ostali energetski zavisni i siromašni”, poručio je Miketić za “Novu”.

On je upozorio da osim što su naša eksploataciona polja “poklonjena stranoj kompaniji”, ona se danas “uvećavaju i eksploatišu bez kontrole uticaja na životnu sredinu”.

“NIS u ovom trenutku plaća niži iznos rudne rente od drugih kompanija koje posluju u Srbiji, u iznosu od tri odsto. Tako je precizirano Sporazumom između vlada Srbije i Ruske Federacije o saradnji u oblasti naftne i gasne privrede od 25. januara 2008. godine”.

“Pokrajinski sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine, institucija nadležna za kontrolu životne sredine u Vojvodini, ne daje informacije kakva je uloga ovih bušotina na vodi za piće u ovoj pokrajini. Znamo da od 43 testiranih bunara u Vojvodini, njih 30-tak sadrže vodu koja nije za ljudsku upotrebu. Znači oko 70 posto bunara nisu za upotrebu. Setimo se samo snimaka zapaljive vode iz Zrenjanina zbog ogromnog prisustva metana u cevima”, podsetio je Miketić.

On je dodao i da se ljudi koji žive oko novootvorenih bušotina, već iseljavaju iz svojih domova jer su “prepušteni sebi i nemaju informaciju koliko su im zdravlje, ali i usevi kontaminirani” i istakao da “država ignoriše sopstvene zakone i procedure”, te da ne radi na zaštiti vode i zdravlja građana.

“Zato je Akcija iz koalicije MORAMO predložila dugoročno rešenje za vodosnabdevanje Vojvodine. Mačvanski basen sadži vodu izuzetnog kvaliteta i to u ogromnim količinama, te je napravljen projekat da se odatle voda dopremi do Zrenjanina i cele Vojvodine, jer je voda resurs 21. veka, a ne gas i nafta. Uporedo sa tim raditi na strogoj kontroli svih bušotina i njihovoj sanaciji”, zaključio je Miketić za “Novu”.

Odgovor NIS-a na optužbe ekoloških aktivista

Iz Naftne industrije Srbije (NIS) odgovorili su za “Novu” na optužbe aktivista.

“Bušotine se ne eksploatišu metodom hidrauličkog frakturiranja. Metoda hidrauličkog frakturiranja je stimulatívna metoda koja se koristi u cilju obezbeđivanja boljeg utoka ležišnih fluida u kanal bušotine. Nakon bušenja svake bušotine izvodi se cementacija kolone, čime se izoluje svaki pojedinačni sloj, bio on nosilac ugljovodonika ili vode kako ne bi došlo do pretakanja fluida među slojevima. Pre primene metode hidrauličkog frakturiranja obavlja se obavezno testiranje hermetičnosti bušotine. Metoda može da se primeni na svim bušotinama na kojima se analizom utvrdi da zbog loših kolektorskih svojstava nije moguća eksploatacija konvencionalnim metodama. Nakon procesa hidrauličnog frakturiranja, u bušotinu se spušta standardna proizvodna oprema kojom se obavlja eksploatacija”, navodi se u odgovoru NIS-a.

U ovoj kompaniji navode da se metoda hidrauličkog frakturiranja koristi u velikom broju zemalja sveta i da je koriste sve velike naftne kompanije.

“Između ostalih država, ta metoda se primenjuje u Rusiji, Sjedinjenim Američkim Državama, Engleskoj, Danskoj, Mađarskoj, Rumuniji, Italiji... Kada je reč o primeni ove metode u Srbiji, ona je primenjivana na nekoliko naftnih polja. Važno je istaći da se ona primenjuje duže od 40 godina, konkretno primenjena je 1976. godine na naftnom polju Banatsko Karađorđevo”, ističu u NIS-u i dodaju:

“Neophodno je naglasiti da se operacije hidrauličkog frakturiranja u Srbiji sprovode od strane najvećih svetskih servisnih kompanija ‘Schlumberger’ i ‘Halliburton’, koje koriste najnovije efikasne i bezbedne tehnologije. Takođe, tehnologije u oblasti istraživanja nafte i gasa neprestano napreduju i reč je o izuzetno skupim metodama kojima se mogućnosti ekološkog rizika svode na minimum. Sve metode se sprovode isključivo u skladu sa zakonodavstvom Srbije i svim međunarodnim standardima.”

Inače, kompanija NIS je navela da ima 822 proizvodne naftne bušotine na teritoriji Srbije, od čega se najveći deo nalazi na teritoriji Vojvodine.

NIS istražne radove izvodi i u Bosni i Hercegovini, dok su probna proizvodnja i istražni radovi u toku i u Rumuniji. Najstarija inostrana koncesija NIS-a je u Angoli, gde proizvodnja traje od 1985. godine.

Prema podacima Centra za istraživačko novinarstvo (CINS) iz marta prošle godine, na teritoriji Vojvodine ima 776 aktivnih naftnih i gasnih bušotina i da je uporedo sa tim podatkom u ovom delu Srbije najgora voda za piće. Pozivajući se na podatke Instituta za javno zdravlje Dr Milan Jovanović Batut, u 2019. je od 43 testirana vodovoda u Vojvodini samo u 10 bila ispravna vode za piće.

Voda je, kako je preneo CINS, bila zamućena, sadržala je amonijak, gvožđe i bakterije. Pored toga, voda u pojedinim delovima Vojvodine sadržala je i i otrovni arsen, ali i metan.